

STIGMA

A szádnak íve meztelen
remegni kezd és tisztá
fénnyel ragyog fel melleden
az ismeretlen stigma,

bordáid közt a drága jel,
mely örök sebet éget
beléd és sosem tűnik el,
csak mélyebb lesz a mély seb.

csak mélyül és be nem heged,
betölt halálos lázzal,
s te föllálsz csöndben, téveteget
megindulsz, néma vágyban

átlépve házad küszöbét
útnak eredsz a csöndbe,
nem tudva merre és miért,
hogyan áldni fogsz vagy ölsz-e?

Csak mész. Köröskörül hegyek,
mint hűvös, messze titkok,
tengerszemek és gleccserek
magányos foltja villog,

és vonzanak, hogy vándorolj,
bár buknál végre holtan
az útra, árva ajkadon,
merek, hideg mosollyal!

És ekkor keskeny útra érsz,
s az út végén megállasz.
Mögötted sűrű csönd van és
némán előtted áll az,

kiért elhagytad mindened,
száműzetésbe mentél,
mert titkodat ki fejtse meg,
ki az, ha ő se testvér?

Megállsz előtte, meztelen
sebed kitérve, melyet
a messzeségből melleden
sötét hatalma ejtett!

És vársz, — mint fáradt katonák,
hisz nincs már senkid itten!
Ő visszanéz a ködön át.
Csak néz. És meg sem ismer.

PILINSZKY JÁNOS.

vonzódás és a büszkeség állandó gyermeki
regényhősének egyéniségében.

Carossa műve — mindent összevéve —
szép regény; s ez nem a legmegvetendőbb
jelző manapság egy regény értékének jelölésére.
Zavartalan élvezésében része van a
fordításnak is: a kiadó szerencsés kézzel
sokban rokonlelkű fordítót talált Thurzó
Gáborban. Fordítása stílusos, akárcsak a
címlap. (Makay Gusztáv.)

Colerus: Pythagorastól Hilbertig. (A matematika történetének korszakai és mesterei.) (Franklin-Társulat.)

Colerus — saját bevallása szerint is —
csak néhány éve foglalkozik matematikával,
de azóta elhatározott szándéka, hogy a nagy-
közönséggel megkedvelteti ezt az arisztokratikus tudományt. Így jelentek meg írásai,
melyek közül az első *Leibnitz* regényes élet-
rajza (nem értjük, hogy e kitűnő munka ed-
dig miért nem jelent meg magyar nyelven?),
mely a matematika egyik nápszerű, lendü-
letes fejlődését érzékelteti. Aztán sorra jöt-
tek azok a munkák, melyekkel a matematika
tudományát igyekszik népszerűsíteni: Egy-
szeregytől az integrálig és A-ponttól a négy
dimenzióig. Mindegyik a Franklin-Társulat
kiadásában a „Búvár könyvei“ című soro-
zatban jelent meg, éppúgy, mint Colerus
mostani munkája.

Ebben a könyvben nagyobb igénnyel lép
az olvasó elé: a matematika fejlődéstörté-
netét írja meg színesen és érdekesen. Elvonul
előttünk a nagy matematikusok elit-gárdája,
mindegyik beleillesztve abba a történelmi
keretbe, melybe dolgozott. Érdekes, hogy
egy-egy gondolat hánszor felmerül a törté-
nelem folyamán, míg tökéletes kifejezést
nyer. Milyen sok kutató volt úgy, hogy már-
már megfogta a nagy gondolatot, de csak
századok múlva igazolta be azt egy másik
hasonló nagyság. Nagy nevek, hatalmas tel-
jesítmények, emberóráások, ennek a szépen
megírt könyvnek szereplői. Főnök, előkelő
és emelkedett szellem áramlik ki a könyv-
ből. Vannak azonban bántó momentumok is.
Így például bántó egy ilyen könyvnel az a
soviniszta szellem, melyet a könyvnek *Leib-
nitz*ről és *Gauss*ról szóló fejezeteiből kiolvas-
hatunk. Van még egy, ránk magyarokra
nézve bántó beállítás is a könyvben, és ez
az, hogy *Gauss*, *Bolyai János* nagy mun-
kájának tulajdonképeni elsüllyesztője, a
könyvben úgy szerepel, mint aki ezt a nagy
magyar zsenit fel- és elismeri, jöllehet az
a levél, melyet a *Princeps Mathematicorum*
Bolyai Farkashoz intézett, inkább vállvere-
gető hang volt, mint egy „új világ“ felfede-
zőjének elismerése. A tények mást monda-
nak, mint Colerus írása! A munka egyébként
nagy és jó szolgálatokat tesz azoknak,
akiket érdekel a liegzebb emberi tudomány
fejlődésének jól megírt története.

(Koczkás Gyula.)

artisztikum hűvössége és a dokumentáló
vágy szinte felülkerekedik az élmény forró-
ságán. A serdülőkör megérméztetésébe már
belejártsanak a felnőtt eszmélkedései. A
gyermekkor édes dallama megszakad, a tűn-
déri táj olykor bonyolult lelki labirintussá
válk, noha Carossa mély intelligenciája az
életnek nem annyira értelmét, mint inkább
magasságait és mélységeit, átható hangula-
tait keresi. Legfeljebb a heroizmus iránti